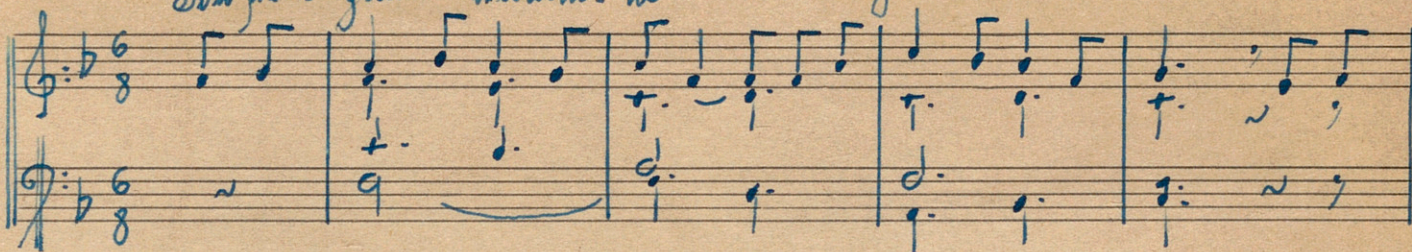

Goigs a la mare de deu se Consolau' del Santuari de
Santanyi. (Bisbat de Mallorca)

Rafael Subirachs

9
Entrada

Sen pa - - ges ai mari-ne. ne-ra - us a - gada el nos-tre in-se-rt. Vent d'es -

tin quema - se - le. na vers l'en-cis se l'aire net -

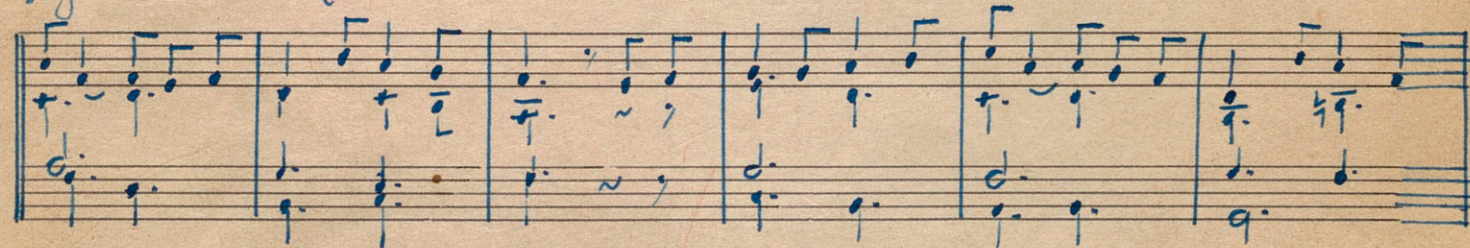

Nos Fro - baren en-tear i tã ges - ni el joas tor ni el basti - - ar pero om-jlin les nostres

10
Cobles

sitges Se bon blat Jim a ves - zar i cam tan amb tats a l'e-ra pas-tenim un bon es -

plet. Vent d'es-tin quema - se - le. na - vers l'en-cis se l'aire net -

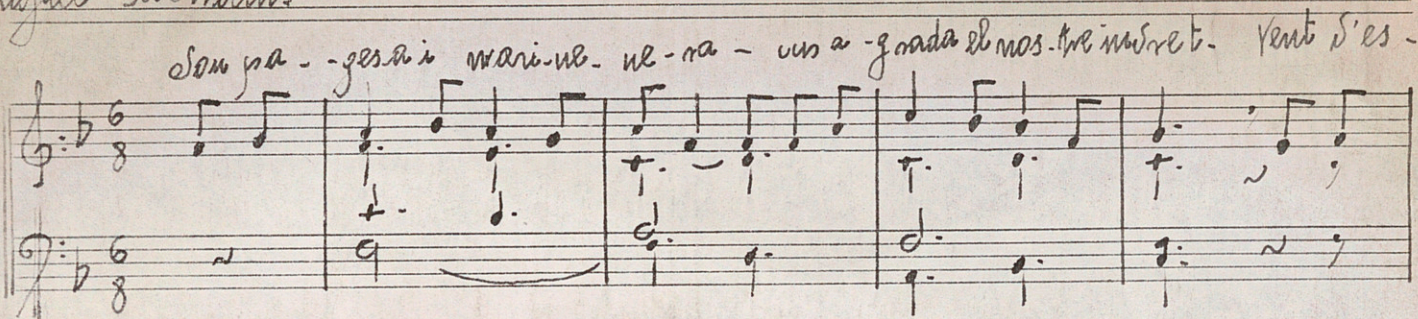
Solo copes per puebrs no sonantes

Goigs a la mare de deu de Consolau de son mar de
Santanyi. Bisbat de Mallorca

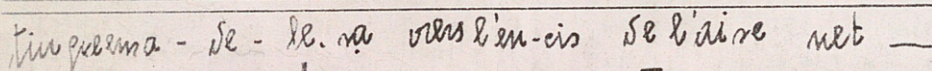
Rafael Subinachs

2
Cubada

Son pa - ges a i mari-ue - le - ra - un a - gada el nos - tre moret. Vent s'es -

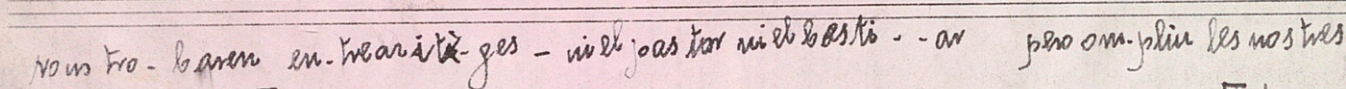

tin quema - se - le - ra ves ben - cis se l'aire net -

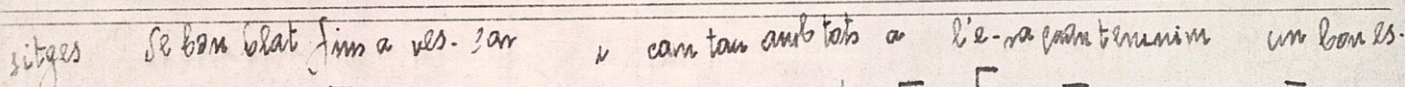

2
Cobles

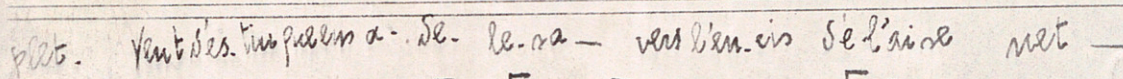
Nos fro - baren en - tre arà - ges - ni el pas tor ni el bestí - ar pero om - plir les nostres

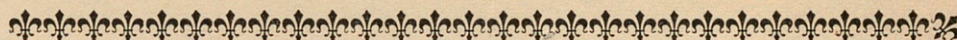

seiges de bon blat fins a ves - tar i can - tar amb tots a l'e - ra com temurim un bon es -

plet. Vent s'es - tin quema - se - le - ra - ves ben - cis se l'aire net -

GOIGS A LA RETROBADA

Mare de Déu

de

CONSOLACIÓ

venerada en el seu santuari

de

SANTANYÍ

(Bisbat de Mallorca)

Si a l'estiu sou marinera,
sou pagesa en temps de fred:
ORATJOL DE PRIMAVERA
QUE ALEGRAU AQUEST INDRET!

No us trobaren entre aritges
ni el pastor ni el bestiar,
però ompliu les nostres sitges
de bon blat fins a vessar
i cantau amb tots a l'era
quan tenim un bou esplet.

Oratjol...

De l'estepa a l'atzavara,
del colom al corb marí
veim colors de vostra cara
i somriures a desdir:
heu passat brandant senyera
i ens tornau la flor del Dret.

Oratjol...

No us coneixen tots els pobles
ni us invoquen de ponent,
ni us han fet presents els nobles
per pagar-vos valiment.
Però sou santanyinera,
d'entre totes el floret,

Oratjol...

Consolau en temps de pesta
i ens donau goig i salut.
La secada i la tempesta
no fan res si ens sou escut.
Sap el poble la drecera
que l'emmena a Vós cap dret,

Oratjol...

Si mil falçs us fan corona,
cada garba us és un ram,
i la mà que la vos dóna
resta oberta en místic clam.
Enfortiu tothom que espera
i eixamplau el cor estret,

Oratjol...

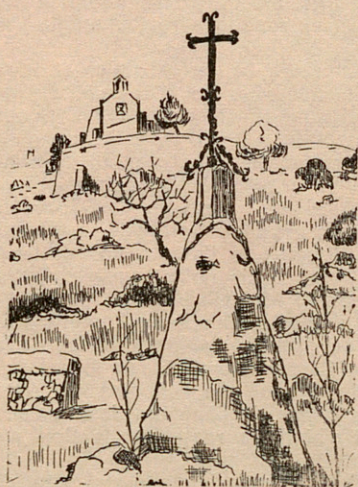
Tots els rems de la contrada
per Vós s'alcen mar endins,
cada xerxa que hem calada
vos treurà els corals més fins;
sou de totes la primera
que esperau en el mollet,

Oratjol...

S'Alqueria us agombola,
Santanyí us vol enlairar,
i heu pujat a aquesta mola
per donar a tots dos la mà:
sou la Fita miraclera
que agermana en el secret,

Oratjol...

Si a l'estiu sou marinera,
sou pagesa en temps de fred:
ORATJOL DE PRIMAVERA
QUE ALEGRAU AQUEST INDRET!

RESCORIA TORNADA

Si a l'es - tiu sou me - ri - ne - ra, sou pa - ge - sen temps de fred: O - rat -

jol de prime - ve - ra quea - le - grau a - quest in - dret! No us tro - ba - ren en - tre a -

rit - ges ni el pas - tor ni el bestí - ar, pe - rò om - pli - u les nos - tres sitges de bon

blat fins a ves - ser i can - tau amb tots a l'e - ra quan te - nim un bon esplet, O - rat. Al

- Y Pregau per
nosaltres Santa
Mare de Déu.
- R Perquè siguem
dignes de les
promeses de
Jesucrist.

Lletra:
Mn. Joan Roig

Música:
Rafel Subirachs

Dibuixos:
Miquel Pons

PREGUEM. Us suplicam, Senyor Déu, que concediu als vostres servents de poder fruir sempre d'una bona salut espiritual i corporal, i per la intercessió de la benaurada sempre Verge Maria, prop vostre al cel, alliberau-nos de les tribulacions de la vida present i feis-nos gaudir de la joia eterna. Per Crist Senyor nostre. Amén.

NOTES HISTÒRIQUES DE CONSOLACIÓ DE SANTANYÍ

A Santanyí, el 675è. aniversari de sa fundació.

A l'hora de bastir un resum de la Història de Consolació no es pot defugir del llibre **Consolació. Recull de documents i notícies sobre el santuari de Santanyí**, 1949, de Bernat Vidal i Tomàs, ara com ara el més valuós testimoni i encara no superat. Dificultats serioses per manca de documents no permeten ser exactes dins el temps per a datar la primitiva construcció del santuari i no podem donar massa fe a Jeroni Berard i Solà, que al seu manuscrit **Historia de la Ciudad y Villas**, de finals del segle XVIII, diu *se dice ser más antiguo este santuario que la fundación de la villa*. No oblidem que la vila fou fundada a 1300, com altres de Mallorca, pel Rei en Jaume II. Binimelis, a la seva **Història de Mallorca**, 1590, parla de l'oratori amb molts d'edificis i habitacions sota la protecció dels jurats de Santanyí. Tampoc al **Capbreu d'En Manresa**, declaracions de béns del Rector Mateu Verger, a 1404, no es menciona. A la primera Visita del bisbe Arnedo, 1562, s'anomena **heremitorio Virginis Mariae de Consolatione** com a confrontant amb la possessió de La Torre. Les dates més antigues a l'entorn de Consolació són les proporcionades amb motiu de la revolta social dels Agermanats, entre 1523 i 1524. Coneixem els noms dels santanyiners encartats Bartomeu Julià, donat de Consolació, i Miquel Ferrer, mort de pesta, i la donació de sa esposa difunta de 30 lliures a Nostra Dona de Consolació. A 1526 es fa referència a Consolació al testament de l'esposa de Johan Vicens i a 1527 al testament de Johan Danús.

Les dates conegudes no concedeixen crèdit a admetre que un primitiu oratori sia anterior a la fundació de Santanyí ni del 1348, quan s'erigiren el del Puig de Pollença i de Sant Salvador de Felanitx. Ens inclinam a creure que la casa de Santa Maria de Consolació, amb aire de fortí, no va més enfora dels inicis del segle XVI. A 1581 el Visitador episcopal mana que sien venuts certs objectes i es destini el producte a les obres de l'oratori. Dins el mateix segle, 1573, als **Stims Generals**, concorren algunes propietats de la Mare de Déu de Consolació. A 1526 ja es fundà la Confraria de la Consolació.

És ben patent que la pobresa i les inclemències del temps eren greus enemics del santuari. El bisbe Vich i Manrique, a 1589, mana la reparació urgent de la terrada, teules i sostil. Consolació estava sota la protecció de la universitat de Santanyí i és possible que s'aparellàs dins béns comunals.

Durant els segles XVII i XVIII, recobrada la tranquil·litat torturada pels moros, el nom de Consolació es lliga a reformes, almoines per obres, processons, rogatives per a demanar aigo, festes, inventaris, Visites pastorals, legats, ex-vots, misses, llànties votives de plata —a 1812 s'entregaren quatre llànties de plata de Consolació per a contribuir a les despeses de la guerra—. No tan sols tenim dates relacionades amb el caire espiritual sinó dates a les pedres, documents valuosíssims per a testimoniar el constant moviment d'obres a dalt el santuari. Al coll de pedra de la cisterna de la clastra hi havia gravat l'any 1677, que gràcies a un dibuix de l'Arxiduc Lluís Salvador resta com a record. 1688 es llegia a una pedra desapareguda quan les obres de 1936, i a l'enfilada finestra dels àngels a la part posterior de l'edifici. La data de 1739 era visible al rellotge de sol i la de 1765 al portal de la torre i a l'antic campaneret, dibuixat per Bernareggi a 1915, substituït per un de pedra de Santanyí a 1932.

Tampoc hi ha documentació per a fixar les obres de l'interior de l'ermita capgirada al pas dels anys i manifestes a simple ullada. L'actual i fonda capella de santa Escolàstica —**santa aigolera** i amb festa pròpia— podria ser l'antic altar major, ho afirma Berard, a l'enfront del portal rodó d'entrada, amb retaule barroc, que mostra la data de 1646. Seria interessant un estudi de les pintures geomètriques i amagades darrere el retaule de santa Escolàstica, que no creim el primitiu i, per la seva riquesa, potser no fos obrat pel santuari. Avui, l'altar major es localitza a mà esquerra quan s'entra.

Referent a la imatge de Nostra Dona hi ha un poc de desconcert. A la Visita pastoral del bisbe Rocamora, 1646, s'indica *Visitóse el altar mayor y se halló decente, cuyo retablo es de la Virgen del Rosario. Del lado derecho, encima de una columna, está dicha Virgen de Consolació de bulto...* A 1657 es mantenia la mateixa disposició. ¿Fou desplaçada l'antiga Mare de Déu que a 1576 el bisbe Vich i Manrique trobà deteriorada i manà fos restaurada? Bover, recollint les notícies de Berard, s'expressa *Un altar de tablas pintadas viejas y sobre él la Virgen que antes estaba en el altar mayor*. També es de Bover la nota: **Nicolás Pons, hermano del Sr. Lluch Pons, maestro Guayta, fue buen escultor; es suya la estatua del Puig de Consolación de Santanyí, elogiada por Berard; la trabajó en 1780**. El nom de Nicolau Pons plantejava un greu problema perquè es confonia amb el rector d'identíc nom, que ordenà el reemplaçament de la Verge. Ara l'escultor Nicolau Pons està documentat.

La imatge del segle XVIII, de 135 cms. d'altària, era de gran pobresa de materials, i això enfosquia la seva elegant originalitat, no ben apreciada al nostre temps degut a les repetides restauracions i mans de pintura, que imposaven una nova substitució, realitzada a 1972.

A 1685 el Consell Municipal de Santanyí concedia 20 lliures a Bernat Bonet amb l'obligació de celebrar missa els diumenges i festes de precepte i el dia de santa Escolàstica. De 1751 és el document que ens notifica com Mn. Sebastià Sbert, fill del donat, a petició dels moradors de S'Alqueria Blanca, diria missa a Consolació i ensenyaria gramàtica i doctrina als minyons... percebent 25 lliures per la missa i 15 per fer escola. Sembla que no complí adientment el contracte. Els habitants de S'Alqueria Blanca, nom d'una possessió documentada en el segle XIII, no tenien lloc més prop que Consolació per complir amb les obligacions amb l'Església i a 1800 acudiren al bisbe Nadal demanant per a bastir un oratori públic, al que posà obstacles el Rector Danús de Santanyí. Malgrat això, el mateix rector a 1805 beneïa el nou temple, convertit en església filial a 1850 —possiblement d'aquí data la capritxosa demarcació geogràfica— i tengué com a primer vicari a Mn. Gabriel Mora. La festa de sant Roc, que celebra tots els anys S'Alqueria, té l'origen a Consolació. La decadència de Consolació l'atribuïm a la independència, espiritual, de S'Alqueria i a les obres de la nova església de Santanyí. Consolació tengué un renovat ressorgiment des de 1931 amb l'anomenament de l'Econom Mn. Llorenç Lliteres i les aportacions generoses de dona Joana Granells, que culminaren amb unes reformes interiors segons els plànols de l'arquitecte Cases, beneïdes el 19 d'abril de 1936 pel Canononge Mn. Francesc Esteve, autor de la música dels goigs, que havia enllestits la seva germana Maria. D'uns goigs més antics no hi ha noves. També es pensà amb una futura Casa d'Exercicis i la instal·lació d'ermitans. El trasllat de Mn. Lliteres i la guerra civil estorbaren moltes de coses. S'ha de dir que els ecònoms de Santanyí i S'Alqueria, mantengueren el foc viu de la devoció a la nostra Mare de Déu. A 1957, en temps de l'Econom Joan Vidal, es concediren 80.000 pessetes pel Ministeri d'Obres Públiques per arreglar el camí. A 1955 s'hi havia restablert la Confraria, que havia surtat fins a la mort del darrer obrer Mn. Guillem Oliver.

A la primera edició de **Consolació** hi ha una referència al mal estat de la imatge i diu que es parlava de substituir-la i l'historiador s'inclina per a la restauració. A finals dels anys cinquanta es retrobà l'antiga imatge de Nostra Dona de Consolació a Ca'n Cordella de la Costa i fou donada a l'apotecari Bernat Vidal i Tomàs, que manifestà en repetides ocasions, abans de morir, que la cediria de bon grat si havia de retornar al seu ermitatge. A l'entorn de l'estil i antigüetat les opinions són diverses. La més acceptada és entre el segle XV i el XVI i de transició del gòtic al renaixement, amb certa influència francesa i inspiració romànica. Dos testaments filtren un poc de llum e si dit paviment no's feya, ni dita imatge de nostra dona, sia tot convertit en un offaer (1494), i l'altre de 1497 **Itemleix al imatge que's fa de nostra dona, cent sous petits**.

La talla retrobada fou restaurada per Amador Garí. Darrerament s'han fetes millores i reformes a Consolació, sota la inspiració dels arquitectes Ferragut i Gamundí i altres entesos. Es retirà el retaule, col·locat a 1936, que cobria unes pintures murals referents al misteri de la Trinitat. S'ha descrostat la paret del fons i la frontal, restant les pedres vistes. Un portal rodó emmarca Nostra Madona. S'han alçat noves habitacions, i enderrocat altres, i retirades les imatges de sant Roc i sant Domingo, de tanta devoció popular. A la nova etapa d'obres hi ha que esmentar els noms de Mn. Guillem Parera i Mn. Baltasar Amengual, Ecònoms de Santanyí i S'Alqueria, respectivament, capdavaners de tot el que significa millorança a Consolació, la casa de tots. És novella la creació dels «Amics de Consolació».

El 8 de desembre de 1972, la retrobada talla retornà al seu casal de muntanya, partint de Santanyí passant per S'Alqueria, custodiada per gran nombre d'acompanyants. El Dr. Francesc Planes, bisbe d'Eivissa, beneï la restauració i les obres noves. Seguidament, Mn. Parera instal·lava la seu definitiva i digne setial Santa Maria de Consolació. Fins ara no han mancat les obres i replantacions d'espècies de botànica mallorquina per la muntanya.

El retrobament de la imatge i el seu retorn al seu enyorat hostalatge han inspirat els nous goigs composts per Mn. Joan Roig i Montserrat, aimador també de Consolació i la seva contrada.

Miquel Pons i Bonet